

Heidi Husari

25.4.2018

kirjaamo@minedu.fianna.kankaanpaa@minedu.fi

Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksesta ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun asetuksen muuttamisesta (OKM 021:00/2018)

Rakennusteollisuus RT ry ja Rakennusteollisuuden koulutuskeskus RATEKO kiittävät mahdollisuudesta lausua otsikkoasiasta. Vaikuttavuusrahoitus mittaa koulutuksen tavoitteiden saavuttamista ja on siten periaatteessa hyvä lisä rahoituksen suuntaamiseksi ja koulutuksen kehittämiseksi. Lausuntomme keskittyy palautteeseen alan, aikuisopiskelijan ja erikoisoppilaitoksen näkökulmista.

Kysymysten ymmärrettävyys ja relevanttius aikuisopiskelijalle

Rahoitukseen vaikuttavan kyselyn pitää ensisijaisesti mitata sitä, mihin oppilaitos voi vaikuttaa, etenkin kun kyselyyn vastaaminen oltaisiin määräämässä oppilaitoksen velvollisuudeksi. Toisekseen on tarkkaan pohdittava, miksi kysytään – mitä tietoa kyselyllä halutaan. Alla olevien esimerkkien valossa voi olla hie-man haasteellista ymmärtää, mitä opetushallinto hakee näillä kysymyksillä. Lisäksi oppilaitokset ovat tois-taiseksi tietämättömiä siitä, mitä kysymysten taustalla on, samoin kuin siitä, mikä opetushallinnon näkö-kulmasta on vastausprosentin tavoitetaso. Toisaalta oppilaitokset ovat hyvin tietoisia siitä, että kaikenlai-sia kyselyitä on jatkuvasti ja paljon, ja vastausprosenttien saaminen kohtuullisiksi on sangen haastavaa, jopa kenties oppilaitosten vaikuttamisen ulottumattomissa.

Reformilainsäädännön näkökulma - ”tasapäästäminen” ei toimi kaikessa - ammatillisten erikoisoppilaitos-ten aikuisopiskelijoiden tarpeet ja opinnot ovat hyvin erilaisia kuin ammattikouluissa ja lukioissa opiskele-vien. Tästä syystä myös kysyttävien kysymysten pitää mitata heidän kannaltaan oikeita asioita. Useimmilla oppilaitoksilla on omat asiakaspalautekyselyt, joilla omaa toimintaa kehitetään – suosittelemme harkitta-vaksi, voidaanko niitä hyödyntää erikoisoppilaitosten osalta tähänkin tarkoitukseen.

Aikuisopiskelijan arki, etenkin kun opiskellaan vakituisen työn ohessa, on varsin kaukana perustutkintoja täyspäiväisesti opiskelevan nuoren arjesta eikä opetushallinnon kielikään ole tuttua kenties kummalle-kaan kohderyhmälle. Esimerkiksi ilmaisu yhteishaku/jatkuva haku on opetuslalla työskenteleville selvä, mutta ei välttämättä kerro riittävästi opiskelijalle siitä mitä eroa näillä on. Samoin näyttöjen aitous on termi, joka ymmärretään opetuslalla, mutta voi tuntua varsin kummalliselta työssäkäyvälle. Mahdolli-suus opiskella ja työskennellä ulkomaila herättää enemmän kysymyksiä kuin mielekkäitä vastauksia; työ-säkäyvälle ne riippuvat muista asioista kuin siitä oppilaitoksesta, jossa hän on täydentämässä osaamis-taan.

Osa kysymyksistä voi tuntua irrelevanteilta, joka tunkeilevilta. Esimerkiksi kysymys kiusaamisesta työpai-kalla voi olla paikallaan työharjoittelua suorittavalle, mutta vakituisessa työsuhteessa olevalle voi olla hy-vinkin kummallista, että Opetushallitus kysyy heidän työpaikkansa asioista tällä tasolla. Kysymystä on py-ritty selventämään viittaamalla työpaikkaan, jossa henkilö opiskelee. Järjestelmästä pitää kuitenkin tietää paljon, jotta tämän pystyy hahmottamaan. Kysymys urasuunnitelmista vakituisessa työsuhteessa olevalle, mahdollisuuksista käyttää kuraattorin palveluja yms. voi hämmentää, etenkin kun työssä käyvät ovat työ-terveyshuollon piirissä. Aikuisopiskelija, joka täydentää osaamistaan, on tyypillisesti selvittänyt jo etukä-teen miksi ja millä tavoitteilla hän on tullut opiskelemaan.

Rahoitukseen vaikuttavista kysymyksistä työssäkäyvän opiskelijan kannalta hämmentävä kysymys on kysymys 7 – mahdollisuus opiskella työpaikalla, joka on tarkoitus liittää erityisesti nuorisosaasteen opintoihin. Tässä osa aikuisista työssä käyvistä opiskelijoista todennäköisesti miettii oman työpaikkansa koulutuspolitiikkaa, mikä vaihtelee työnantajittain ja on työnantajan päätettävissä. Sen sijaan esimerkiksi suoraan vaikuttavuuteen liittyvät kysymykset ja yleisarvio (25 – 28) ovat erinomaisia mittareita koulutuksen onnistumiselle.

Joka tapauksessa rahoituslainsäädännön voi todeta monimutkaistuneen merkittävästi vastakkaisesta tavoitteesta huolimatta, ja mitä enemmän siinä on liikkuvia osia, sitä ennakoimattomaksi oppilaitosten toiminta muuttuu.

Edellä mainituista syistä johtuen ehdotamme:

- Lisä- ja täydennyskoulutusta antavien oppilaitosten omien palautekyselyjen hyödyntämistä vaikuttavuusrahoituksen perusteena
- Työelämäpalaute varmistetaan siten, että myös yrityksiltä kysytään palautetta, ei vain opiskelijoilta
- Että lomakkeessa voi vähintäänkin valita mitkä kysymykset on kohdistettu nuorille ja mitkä aikuisille työssä käyville kohderyhmille
- Että kysymysten taustat ja tarkoitukset avataan oppilaitoksille
- Että opetushallinto informoi laajasti, mitä keinoja vastaamiseen kannustamiseen sillä olisi tarjolla

Työllisenä pysymisen merkitystä ei riittävästi huomioitu rahoituksessa

Rakennusala eli rakentaminen ja rakennustuoteteollisuus yhteensä työllistää noin 250 000 henkilöä. Noin kolmasosa rakennustyömaalla työskentelevistä on pääurakoitsijoiden palveluksessa, loput alirakoitsijoiden tai vuokratyönantajien palkkalistoilla.

Rakennusalan työllisten määrä on noin 175 000-185 000 henkilöä. Luvussa ovat mukana talonrakentamisen, infrarakentamisen ja erikoisurakoinnin työntekijät sekä toimihenkilöt ja yrittäjät. Näistä maa- ja vesirakentaminen eli infrarakentaminen työllistää suoraan 45 000-50 000. Lisäksi rakennustuoteteollisuus työllistää noin 80 000 henkilöä Suomessa.

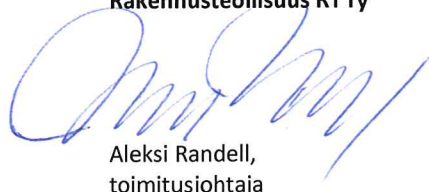
Rakentaminen on hyvin suhdanneherkkä ala, ja työllisten määrä vaihtelee suhdanteiden myötä. Työllisten määrä on tosin pysytellyt viime vuodet varsin vakaana, vaikka rakentamisen määrä väheni selvästi vuosina 2012 ja 2013. Yhdeksi syyksi on arvioitu sitä, että veronumerorekisterin myötä entistä useampi rakennusalalla työskentelevä on tullut työllisten piiriin.

Ehdotamme vaikuttavuusrahoituksen kertoimien yhtenäistämistä

Työssäkäyvien ja työllistyvien koulutuksia kohdellaan eri kertoimilla vaikuttavuusrahoituksen määräytymisessä, vaikka molempien tavoitteiden saavuttaminen tasapuolisesti olisi yhtä tärkeää. Aikuisien lisä- ja täydennyskoulutuksella on huomattava merkitys suomalaisten työllistyvyyteen, työvoiman saantiin ja työurien pidentämiseen. On tärkeää ja kannatettavaa, että työllisinä pysyminen ja sitä kautta työuran pidentyminen näkyy vaikuttavuusrahoituksen määräytymisessä riittävän suurella painoarvolla. Työllisenä pysymisen kerroin on nyt työllistyvän kerrointa matalampi. Tämä edellyttää työllisen koulututtajan vaikuttavuusrahoituksen nostamista samalle tasolle työllistyvän kanssa. Rakentamisessa osaamisen päivittäminen työssä olon aikana on työvoiman saatavuuden kannalta alalle erittäin tärkeää.

Lisätietoja: Heidi Husari, rehtori, Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO, heidi.husari@rateko.fi

Rakennusteollisuus RT ry

Aleksis Randell,
toimitusjohtaja